

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2021.64.13-19

UOT 342.717

**Readmissiya məsələlərinin beynəlxalq hüquq kontekstində
nəzəri və hüquqi təhlili**

Xülasə: Müasir dövrdə bir çox ölkələrdə qanunsuz miqrasiya sosial-iqtisadi və siyasi proseslərə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən sabit və geniş miqyaslı aktual hadisəyə çevrilmişdir. Bildirmək istəyirik ki, qanunsuz miqrasiya inkişaf etmiş ölkələrin sakinlərini narahat edən ən kəskin problemlərdən biridir. Bu problem miqrasiya proseslərinin qeyri-qanuni tərkib hissəsinin genişlənməsində, eyni zamanda dövlətin milli təhlükəsizliyinin təmin edilməsində ciddi disbalans yaradır. Hər bir fərdin, cəmiyyətin və dövlətin maraqlarının balansını təmin etmək məqsədi ilə geri qəbul məsələlərinin həlli ölkənin milli təhlükəsizliyini təmin edilməsilə bağlıdır. Bu məqalədə readmissiya ilə bağlı məsələlər nəzəri baxımından araşdırılmışdır. Məqalədə araşdırılan məsələ aktual və zəruri hesab edilir. Belə ki, readmissiya məsələləri ilə bağlı beynəlxalq və milli hüquqda qanunvericilik aktlarının yetərinə olmaması, problemin öz həllini tapa bilməməsi readmissiya institutunun nəzərdən keçirilməsini və öyrənilməsini daha da aktuallaşdırır.

Açar sözlər: readmissiya; üçüncü ölkə vətəndaşları; qanunsuz mühacirət; beynəlxalq miqrasiya.

Qeyd etmək istəyirik ki, qanunsuz miqrasiyanın azaldılmasının təsirli mexanizmlərindən biri də readmissiya məsələsidir ki, bu problemin həll üsulu kimi bütün ölkələr tərəfindən nəzərdən keçirilməlidir. Readmissiyanın hüquqi tənzimlənməsi ilə bağlı yaranmış problemlər bir dövlətin səlahiyyətindən kənara çıxır. Eyni zamanda qeyd edə bilərik ki, readmissiya problemləri əsasən xarici miqrasiya ilə də daha çox bağlıdır. Buna görə də bu problem yalnız beynəlxalq müqavilə və sazişlərin bağlanması yolu ilə bütün maraqlı ölkələrin birgə səyləri ilə həll edilə bilər.

Məlumdur ki, milli və beynəlxalq miqrasiya sahəsində readmissiya problemlərinin həlli zamanı qanunvericilik və digər normativ aktların yetərinə olmaması və bu məsələ ilə bağlı mövcud problemin öz həllini tapa bilməməsi readmissiya institutunun daha geniş şəkildə nəzərdən keçirilməsini və öyrənilməsini zəruri edir. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasında readmissiya institutunun yeni bir sahə olduğunu da qeyd etmək olar. Buna görə də bu məqalənin predmetini “Readmissiya məsələlərinin beynəlxalq hüquq kontekstində nəzəri və hüquqi təhlili” təşkil edir. Bu məqalədə, beynəlxalq hüquqda readmissiya ilə bağlı problemlərə toxunulmuşdur.

Onu da qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan Respublikasında readmissiyanın tənzimlənməsində əsas məqsəd davamlı sosial-iqtisadi və demoqrafik inkişafı təmin etmək və Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizliyinin maraqlarına riayət etməkdir.

“Readmissiya” sözü ingilis dilində “readmit” sözündən götürülmüş mənası “geri qəbul etmək” deməkdir [3, s. 35]. Bildirmək istəyirik ki, qeyd olunan mənbəyə əsasən tarixdə ilk dəfə öz

*Vəliyeva Aynur Qəhrəman qızı – AMEA-nın Hüquq və İnsan Haqları İnstitutunun “Əcnəbilərin hüquqları və miqrasiya” şöbəsinin elmi işçisi (Azərbaycan). E-mail: veliyevaa3@gmail.com

ölkəsinə qayıtmaq hüququnun tanınması 1789-cu ildə Fransa İnqilabından sonra 15 dekabr 1790-cı ildə Fransada qəbul edilmiş “Huqenotlar haqqında” Qanunda əks edilmişdir [1, s. 87]. Digər bir mənbəyə əsasən, Hollandiyalı alim Nills Colemanın “Avropanın readmissiya siyasəti: Üçüncü ölkələrin maraqları və qaçqınların hüquqları” adlı kitabına nəzər saldıqda görürük ki, tədqiqatçı 1950-ci və 1960-cı illərə qədər readmissiya sazişlərinin mənşəyini izləmiş və readmissiyanın XX əsrin ortalarından sonra Avropada daha geniş yayılmasını qeyd etmişdir [7, s. 163].

Beynəlxalq readmissiya mexanizmi maraqlı dövlətlərin qarşılıqlı hərəkətlərini nəzərdə tutur və birtərəfli qaydada tətbiq oluna bilməz. Çünki beynəlxalq normalar yalnız dövlətlər arasındakı münasibətləri tənzimləyir və birbaşa dövlətə və ya subyektə şamil edilmir.

Readmissiya ilkin dövrlərinə yəni XIX əsrin əvvəllərinə nəzər salsaq, Avropa dövlətlərinin şəxslərin qovulması ilə təktərəfli daxili tənzimləmələrdən çox digər dövlətlərdə əməkdaşlığa üstünlük verdiyini görə bilərik. Bu məsələ ilə bağlı ərazi suverenliyi prinsipi tətbiq edilirdi, yəni yadların ölkəyə daxil olması və qalmasına icazə verilməsi, həmçinin ölkədə olmaları arzu edilməyən şəxslərin qovulması dövlətin müstəsna səlahiyyəti hesab olunurdu. Təbii ki, ikinci səlahiyyətin həyata keçirilməsi üçün digər dövlətin qovulan şəxsi öz ərazi sərhədlərinə qəbul etməsi mütləqdir, əks halda, təktərəfli deportasiya dövlətlər arasında konfliktə səbəb ola bilər. Məhz bu səbəbdən beynəlxalq münacişələrin yaranmaması üçün dövlətlər tərəfindən ikitərəfli müqavilələr imzalanmağa başlanılmışdır.

Ümumilikdə, ötən əsrin 50-60-cı illərində Avropada bağlanan readmissiya sazişləri ilə bağlı əsas problem onların tətbiqində ortaya çıxmışdır. Xüsusilə də, qanunsuz sərhədi keçmə faktının sübut edilməsi öhdəliyi razılığa gələn tərəflər üçün ciddi çətinliklər yaradırdı. Digər problem isə şəxsin readmissiyası tələbi üçün qısa vaxt limitinin müəyyən edilməsi idi. Həmin dövrün müqavilələri də miqrant axınıni tənzimləmək kimi müasir dövrün əsas məqsədlərindən birini müəyyən etsələr də, bunu həyata keçirə bilməmişlər, çünki 1990-cı illərədək miqrasiya ciddi bir problem kimi qəbul edilmirdi. XX əsrin son onilliyində isə dövlətlər readmissiya sazişlərinin əhəmiyyətini görməyə başladılar [2, s. 426].

Nəzərinizə çatdırmaq istəyirik ki, miqrasiya idarəçiliyinin bütün ölçülərində olduğu kimi, dövlətlər geri qayıtmaq və readmissiya məsələsinə gəldikdə beynəlxalq hüquqa riayət etməyə borcludurlar. Bura, tətbiq olunan beynəlxalq qanunlara əsasən miqrantların hüquqlarının qorunması, xüsusən sığınacaq axtaran və qaçqın olduqları halda imtinanın verilməməsi prinsipi daxildir.

Qeyd etmək istəyirik ki, 2014-cü ildə Azərbaycan Respublikası və Avropa İttifaqı (bundan sonra-Aİ) arasında viza rejiminin sadələşdirilməsi və “Avropa İttifaqı ölkələrində qanunsuz yaşayan şəxslərin readmissiyası haqqında” sazişlər imzalanmışdır. Beləliklə, bu sazişlər imzalandıqdan sonra Azərbaycan tərəfi Aİ ölkələrinə qanunsuz gedən və bu ölkələrdə qanunsuz yaşayan Azərbaycan vətəndaşlarını, habelə, Azərbaycanda yaşamaq üçün icazəsi və ya vizası olan, Azərbaycan ərazisi vasitəsilə Aİ ərazisinə daxil olan üçüncü ölkələrin vətəndaşları və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin ölkəyə qaytarılması öhdəliyini götürmüşdür. Bu Sazişə əsasən Azərbaycan Respublikası üzv dövlətin vəsatəti əsasında və Sazişin müəyyən etdiyi prosedura uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı hesab edilən istənilən şəxsi qəbul edir.

Bildirmək istəyirik ki, Azərbaycan Respublikası ilə Aİ arasında icazəsiz yaşayan şəxslərin readmissiyası haqqında Sazişinin 1-ci maddəsinin a bəndinə əsasən “readmissiya” sözünə anlayış verilmişdir. Belə ki, həmin maddədə göstərilmişdir ki, sorğu edən dövlətin ərazisinə qeyri-qanuni daxil olduğu, qaldığı və ya yaşadığı aşkarlanan şəxslərin sorğu edən dövlət tərəfindən ötürülməsi və sorğu edilən dövlət tərəfindən qəbulu nəzərdə tutulmuşdur [4]. Həmin anlayışda qeyd olunan

dövlətin ərazisinə qeyri-qanuni daxil olduğu, qaldığı və ya yaşadığı aşkarlanan şəxslər isə sorğu edilən dövlətin öz vətəndaşları, üçüncü ölkə vətəndaşları və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər readmissiya münasibətlərinin subyekti hesab olunur. Qeyd olunan anlayışa əsasən sorğu edən dövlət dedikdə, bu Sazişin 8-ci maddəsinə uyğun olaraq readmissiya müraciəti və ya bu Sazişin 15-ci maddəsinə uyğun olaraq tranzit müraciəti edən dövlət və ya müraciəti göndərən dövlət nəzərdə tutulur. “Sorğu edilən dövlət” dedikdə, bu Sazişin 8-ci maddəsinə uyğun olaraq readmissiya müraciəti və ya bu Sazişin 15-ci maddəsinə uyğun olaraq tranzit müraciəti göndərilən dövlət kimi göstərilir [4]. Burada sorğu göndərən və ya sorğu edilən dövlət Azərbaycan Respublikası və ya Avropa İttifaqına üzv olan dövlətlərdən biri ola bilər.

Yuxarıda qeyd olunan anlayışa diqqət edəndə görürük ki, “readmissiya” dövlətin öz ərazisinə vətəndaşlarını, üçüncü ölkə vətəndaşlarını və vətəndaşlığı olmayan şəxsləri başqa dövlətin ərazisindən qayıtmasına razılığın verilməsidir. Həmçinin readmissiya müqavilələri ilə razılığa gələn tərəflərin ərazisinə daxil olma, qalma və ya yaşama şərtlərinə əməl etməyən eyni zamanda bu kimi şərtləri artıq yerinə yetirməyən şəxsin həmin ölkə tərəfindən ötürülməsi, vətəndaşı olduğu və ya daimi yaşadığı ölkə tərəfindən geri qəbulu kimi də qeyd etmək olar.

Nəzərinizə çatdırmaq istəyirik ki, readmissiyanın həyata keçirilməsi üçün əsas şərtlərdən birincisi şəxsin vətəndaşlıq mənsubiyyətinin müəyyən edilməsi ilə bağlıdır. Onun üçün də vəsatət verən müvafiq dövlət orqanı ilk növbədə barəsində vəsatət qaldırdığı şəxsin vətəndaşlıq mənsubiyyətinin sübut olunmasına nail olmalıdır. Vətəndaşlıq mənsubiyyətinin sübut olunması üçün isə sazişlə müəyyən edilmiş sənədlərdən heç olmasa birinin təqdim olunması zəruri hesab edilir.

Bildirmək istəyirik ki, dünya ölkələri tərəfindən readmissiya sazişi və ya müqavilələri əsasında geri qayıdanlar barədə yekun məlumatları vermədiklərindən readmissiya olunanların beynəlxalq statistikasına barədə dəqiq məlumat qeyd olunmamışdır. Çünki bu cür məlumatları yaymaqdan çox vaxt dövlətlər çəkinirlər.

Məlumdur ki, hər il 400.000-500.000 arası xarici vətəndaşa Avropa Birliyi ölkələrinə qanunsuz daxil olaraq qaldıqları üçün onlara ölkədən çıxma əmr edilir. Belə ki, qanunsuz olaraq Avropa ölkələrinə daxil olmuş şəxslərin yalnız 40% -i vətənlərinə geri göndərilir. Effektiv və insani qayıdış siyasəti hərtərəfli miqrasiya siyasətinin zəruri hissəsidir. Qanunsuz miqrantların geri qayıtmasını təmin etmək əslində beynəlxalq müdafiə və qanuni miqrasiya sahəsindəki siyasət etibarlılığını artırmaq üçün çox vacibdir [8, s. 6].

Bildirmək istəyirik ki, miqrasiya sahəsində readmissiya siyasətinin Avropa Birliyinin ayrılmaz və zəruri hissəsi hesab etmək olar. Bu siyasət nəticəsində Avropa Birliyinin Sərhəd Təhlükəsizliyi Agentliyi (Frontex) yaradılmışdır. Bu agentliyin yaradılması Avropa miqrasiya böhranının başlamasından sonra, Avropa Parlamentinin 14 sentyabr 2016-cı il tarixli aktında təsbit edilmişdir. Digər bir qurum Avropa Sərhəd və Sahil Mühafizə Xidməti isə 6 oktyabr 2016-cı ildə fəaliyyətə başlamışdır. Avropa Şurası 25 və 26 iyun 2015-ci il tarixli iclasında artan qarışıq miqrasiya axınlarını daha yaxşı idarə etmək üçün sərhəd idarəçiliyini gücləndirməklə Birliyin ərazisinə görünməmiş miqrasiya axınlarını hərtərəfli şəkildə həll etməyə çağırırdı.

Qeyd etmək istəyirik ki, Avropa Birliyi ölkələri tərəfindən Strasburqda 16 dekabr 2008-ci ildə 23 maddədən ibarət olan readmissiya ilə bağlı ümumi qaydaları əhatə edən “Dönüş Direktivi”ni də qəbul etmişdir. Direktiv Böyük Britaniya və İrlandiyadan başqa bütün AB dövlətləri ilə yanaşı Şengen ilə əlaqəli 4 ölkə: İsveçrə, Norveç, İslandiya və Lixtenşteyn ölkələri tərəfindən qəbul edilmişdir. Bu Direktivdə müntəzəm olaraq qalan miqrantın geri qaytarılması və çıxarılması,

məcburi tədbirlərin tətbiqi, tutulma və yenidən giriş, eyni zamanda, şəxslərin insan hüquqlarına və əsas azadlıqlarına tam hörmətlə yanaşmaqda açıq, şəffaf və ədalətli ümumi qaydalar öz əksini tapmışdır [6].

Beynəlxalq təcrübəyə baxdıqda görürük ki, dövlətlərin readmissiyaya məcbur etmə mexanizmi ikitərəfli və beynəlxalq müqavilələrdir ki, onların da imzalanması Avropa Birliyinin miqrasiya siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir. Buna misal olaraq, Rusiya Federasiyası və Ukrayna Respublikasının qanunsuz miqrantlarla və readmissiya məsələləri ilə bağlı Avropa Birliyi ölkələri ilə belə müqavilələr bağlamağa, təlimatlar, qaydalar hazırlamağa çalışır. Xüsusilə, Ukrayna Respublikasının bu məqsədlər üçün Daxili İşlər Nazirliyi readmissiya qaydalarını, onun təmin edilməsi vasitələrini və digərlərini müəyyənləşdirən “Ukraynanın səlahiyyətli orqanları tərəfindən beynəlxalq readmissiya müqavilələrinin tətbiqi qaydası haqqında” təlimatı göstərmək olar [5, s. 74].

Nəzərinizə çatdırmaq istəyirik ki, readmissiya sazişlərinin qanunsuz miqrantların və ya sığınacaq axtaran şəxslərin insan hüquqlarına birbaşa və ya dolayısı ilə təhlükə yaratma riski vardır. Hansı ki, dövlətlər tərəfindən öhdəlik götürmüş lakin, Qaçqınların Vəziyyəti ilə əlaqəli 1951-ci il Cenevrə Konvensiyası və onun 1967-ci il Protokolu və Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasına uyğun olaraq öz öhdəliklərini yerinə yetirməməsini qeyd etmək olar. Belə ki, readmissiya münasibətləri zamanı geri qayıtma prosesi bütövlükdə görülməlidir ki, bu da readmissiya sazişlərinin vacib elementlərdən biri kimi göstərmək olar [9].

Məlumdur ki, readmissiya yeni sahə olduğu üçün problemlərin də mövcud olması qaçınılmazdır. Readmissiya ilə bağlı yaranmış bir neçə məsələyə toxunaraq qeyd etməyə çalışmışıq. İlk öncə bildirmək istəyirik ki, readmissiya məsələləri ilə bağlı yaranmış problemlərdən ən əsası səbəbi üçüncü ölkə vətəndaşları və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin readmissiyası ilə əlaqədardır. Vətəndaşlığı olmayan şəxslərin əsas problemləri onların sosial hüquqları ilə bağlıdır. Digər bir problem isə üçüncü ölkədən qayıdanların yəni keçdikləri ölkələrin hər hansı birinə sığınacaq müraciəti etmək imkanı olmadıqda, öz ölkələrinə qaytarılma təhlükəsi yaranması məsələsidir. Bildirmək istəyirik ki, üçüncü ölkə vətəndaşlarının readmissiyası ilə bağlı hər hansı bir təcrübə olmadığına görə bu cür məsələlərin həll edilməsinə nail olmaq mümkün olmamışdır. Qeyd olunan mənbələrə əsasən bu cür təcrübə yalnız 2007-ci ildə Avropa Birliyinin readmissiya razılaşmalarından sonra tətbiq edilməyə başlanılmışdır.

Sonda belə nəticəyə gəlmək olar ki, readmissiya məsələlərinin hüquqi baxımından tənzimlənməsi bir dövlətin səlahiyyətindən kənara çıxır. Çünki, bu cür problemin həll edilməsi üçün bütün maraqlı dövlətlər birgə səylərini birləşdirməlidir.

Bibliografiya

1. Ağasiyev R. Azərbaycan Respublikasında əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin hüquqi statusu. - Bakı: Elm nəşriyyatı, 2018. - 364 s.
2. Avropa İttifaqı ilə bağlanan readmissiya sazişi və gələcək perspektivlər // “XXI əsrdə İnsan Hüquq və Azadlıqlarının Müdafiəsi Sahəsində Müasir Nəzəri və Praktiki Yanaşmalar” mövzusunda Elmi-Nəzəri Konfransın Materialları. - Bakı: 2020. - 577 s.
3. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında Readmissiyanın (Geri Çağırılmasının) Hüquqi Əsasları, “Qanun”. – 2017. № 05 (271), - s. 34-37.

4. “Azərbaycan Respublikası ilə Avropa İttifaqı arasında icazəsiz yaşayan şəxslərin readmissiyası haqqında” Sazişi [Elektron resurs]. URL: <https://migration.gov.az/content/pdf/adced8d6caabc0481ea0e5769669f342>. (müraciət tarixi: 30.03.2021)
5. Практика реализации соглашений о реадмиссии в Российской Федерации: для экспертов и специалистов практиков. Том 2. - Москва: Международная организация по миграции, 2009. - 308 с.
6. Directive 2008/115/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008. [Elektron resurs]. URL: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0098:0107:EN:PDF> (müraciət tarixi: 16.03.2021)
7. Nills Coleman. European Readmission Policy: Interests of Third Countries and Refugee Rights, 2009, 281 p.
8. Re-admission agreements: a mechanism for the return of illegal migrants, Strasbourg, 16 March 2010, pp. 1-21
9. “Return and Readmission” [Elektron resurs]. URL: https://ec.europa.eu/home-aa/what-we-do/policies/irregular_migration-return-policy/return_readmission_en. (müraciət tarixi: 15.03.2021)

Valiyeva A.G.♦

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2021.64.13-19

UDC 342.717

**Theoretical and legal analysis of readmission issues
in the context of international law**

Abstract: In many countries today, illegal migration has become a stable and large-scale event that has a significant impact on socio-economic and political processes. We want to say that illegal migration is one of the most serious problems for residents of developed countries. This problem creates a serious imbalance in the expansion of the illegal component of migration processes, as well as in ensuring the national security of the state. The solution of the issue of readmission in order to ensure the balance of interests of each individual, society and the state is related to ensuring the national security of the country. This article examines issues related to readmission from a theoretical point of view. The issue investigated in the article is considered relevant and necessary. Thus, the lack of legislation in international and national law on readmission issues, the inability to find a solution to the problem, makes it even more urgent to consider and study the institution of readmission.

Keywords: readmission; third country nationals; illegal immigration; international migration.

References

1. Agasiyev R. Legal status of foreigners and stateless persons in the Republic of Azerbaijan. Baku, Elm Publ., 2018, 364 p. (in Azerbaijani).

♦**Valiyeva Aynur Gahraman** –Researcher of the Department of “Foreigners' rights and migration” of the Institute on Law and Human Rights of the Azerbaijan National Academy of Sciences (Azerbaijan). E-mail: veliyevaa3@gmail.com

2. Readmission agreement with the European Union and future prospects//Proceedings of the Scientific-Theoretical Conference on "Modern Theoretical and Practical Approaches to the Protection of Human Rights and Freedoms in the XXI Century", Baku, 2020, 577 p. (in Azerbaijani).
3. Legal Basis of Readmission (Recall) in the Constitution of the Republic of Azerbaijan, "Law" 05 (271), 2017, p. 34-37 (in Azerbaijani).
4. Agreement between the Republic of Azerbaijan and the European Union on readmission of persons residing without permission. Available at: <https://migration.gov.az/content/pdf/adced8d6caabc0481ea0e5769669f342>. (accessed 30.03.2021) (in Azerbaijani)
5. Experience in the implementation of readmission agreements in the Russian Federation and readmission rules for experts and specialists-practitioners. Moscow, International Organization for Migration, 2009, 308 p. (in Russian).
6. Directive 2008/115/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008. Available at: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0098:0107:EN:PDF> (accessed 16.03.2021)
7. Nills Coleman. European Readmission Policy: Interests of Third Countries and Refugee Rights, 2009, p. 281
8. Re-admission agreements: a mechanism for the return of illegal migrants, Strasbourg, 16 March 2010, pp. 1-21
9. "Return and Readmission". Available at: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return-policy/return-readmission_en. (accessed 15.03.2021)

Валиева А.Г.♦

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2021.64.13-19

УДК 342.717

Теоретико-правовой анализ вопросов реадмиссии в контексте международного права

Аннотация: В наше время во многих странах нелегальная миграция стала стабильным и масштабным явлением, оказывающим значительное влияние на социально-экономические и политические процессы. Мы хотим сказать, что нелегальная миграция - одна из самых серьезных проблем для жителей развитых стран. Эта проблема создает серьезный дисбаланс в расширении нелегальной составляющей миграционных процессов, а также в обеспечении национальной безопасности государства. Решение вопроса о реадмиссии в целях обеспечения баланса интересов каждого человека, общества и государства связано с обеспечением национальной безопасности страны. В статье рассматриваются вопросы, связанные с реадмиссией с теоретической точки зрения. Рассмотренный в статье вопрос считается актуальным и необходимым. Таким образом, отсутствие в международном и национальном законодательстве законодательства по вопросам реадмиссии, невозможность найти

♦Валиева Айнура Гахраман кызы – научный сотрудник отдела «Права иностранцев и миграция» Института Права и Прав Человека Национальной Академии Наук Азербайджана (Азербайджан).
E-mail: veliyeva3@gmail.com

решение проблемы делает еще более актуальным рассмотрение и изучение института реадмиссии.

Ключевые слова: реадмиссия; граждане третьих стран; нелегальная иммиграция; международная миграция.

Библиография

1. Агасиев Р. Правовое положение иностранцев и лиц без гражданства в Азербайджанской Республике. - Баку: Изд-во Элм, 2018. - 364 с. (на азерб. яз.).
2. Соглашение о реадмиссии с Европейским Союзом и перспективы на будущее // Материалы научно-теоретической конференции «Современные теоретические и практические подходы к защите прав и свобод человека в XXI веке». - Баку: 2020. - 577 с. (на азерб. яз.).
3. Правовые основы реадмиссии (отзыва) в Конституции Азербайджанской Республики // Ганун, 2017, № 05 (271), с. 34-37. (на азерб. яз.).
4. Соглашение между Азербайджанской Республикой и Европейским Союзом о реадмиссии лиц, проживающих без разрешения [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://migration.gov.az/content/pdf/adced8d6caabc0481ea0e5769669f342>. (дата обращения: 30.03.2021) (на азерб. яз.).
5. Практика реализации соглашений о реадмиссии в Российской Федерации: для экспертов и специалистов практиков. - Том 2. - Москва: Международная организация по миграции, 2009. - 308 с.
6. Directive 2008/115/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0098:0107:EN:PDF> (дата обращения: 16.03.2021)
7. Nills Coleman. European Readmission Policy: Interests of Third Countries and Refugee Rights, 2009, p. 281
8. Re-admission agreements: a mechanism for the return of illegal migrants, Strasbourg, 16 March 2010, pp. 1-21
9. "Return and Readmission" [Электронный ресурс]. Режим доступа: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular_migration-return-policy/return_readmission_en. (дата обращения: 15.03.2021)